

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ HỒNG HOA

**TÍCH HỢP GIÁO DỤC HƯỚNG NGHIỆP TRONG
DẠY HỌC DI TRUYỀN HỌC (SINH HỌC 12)**

LUẬN VĂN THẠC SĨ GIÁO DỤC HỌC

Thái Nguyên – 2010

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ HỒNG HOA

**TÍCH HỢP GIÁO DỤC HƯỚNG NGHIỆP TRONG
DẠY HỌC DI TRUYỀN HỌC (SINH HỌC 12)**

Chuyên ngành: Lí luận và phương pháp dạy học môn Sinh học

Mã số: 60.14.10

LUẬN VĂN THẠC SĨ GIÁO DỤC HỌC

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: TS. NGUYỄN NHƯ ẮT

Thái Nguyên – 2010

LỜI CẢM ƠN

Tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới TS.Nguyễn Như Át đã nhiệt tình hướng dẫn, giúp đỡ tác giả trong suốt quá trình thực hiện và hoàn thành luận văn.

Xin chân thành cảm ơn tập thể cán bộ, giảng viên trong tổ bộ môn Phương pháp giảng dạy Sinh học, Khoa Sinh – KTNN, trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên; tập thể cán bộ, giảng viên khoa Sau đại học, Đại học Thái Nguyên đã tạo điều kiện thuận lợi cho tác giả trong thời gian học tập và nghiên cứu tại trường.

Xin chân thành cảm ơn BGH, Tổ Hoá – Sinh trường THPT Phú Lương và các đồng nghiệp đã tạo điều kiện thuận lợi, giúp đỡ tác giả trong quá trình thực nghiệm đề tài.

Cảm ơn những người thân trong gia đình và bạn bè đã quan tâm giúp đỡ, động viên tác giả trong quá trình thực hiện và hoàn thành luận văn.

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Hồng Hoa

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT TRONG LUẬN VĂN

Chữ viết tắt	Xin đọc là
CNH	Công nghiệp hoá
CNSH	Công nghệ sinh học
CNTB	Công nghệ tế bào
GD	Giáo dục
GDHN	Giáo dục hướng nghiệp
GV	Giáo viên
HDH	Hiện đại hoá
HS	Học sinh
SGK	Sách giáo khoa
SH	Sinh học
THPT	Trung học phổ thông
TN	Thực nghiệm
TNSP	Thực nghiệm sư phạm
XHCN	Xã hội chủ nghĩa

MỤC LỤC

	Trang
MỞ ĐẦU	1
Chương 1. TỔNG QUAN VỀ GIÁO DỤC HƯỚNG NGHIỆP VÀ GDHN THÔNG QUA BỘ MÔN SINH HỌC Ở TRƯỜNG PHỔ THÔNG	
1.1. Một số khái niệm cơ bản	5
1.2. Tổng quan về giáo dục hướng nghiệp	10
1.3. Điều tra về tình hình giáo dục hướng nghiệp ở trường THPT	19
Chương 2. TÍCH HỢP GIÁO DỤC HƯỚNG NGHIỆP TRONG DẠY HỌC DI TRUYỀN HỌC (SINH HỌC 12) Ở TRƯỜNG THPT	
2.1. Những vấn đề chung về giáo dục hướng nghiệp	24
2.2. Một số vấn đề lí luận về cách tiếp cận tích hợp trong GDHN	29
2.3. Phương pháp tích hợp GDHN trong dạy học di truyền học (SH 12) ...	31
2.4. Một số ví dụ tích hợp GDHN trong dạy học di truyền học (SH 12)	46
Chương 3. THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	
3.1. Mục đích, nhiệm vụ thực nghiệm sư phạm	50
3.2. Nội dung và phương pháp thực nghiệm sư phạm	50
3.3. Kết quả thực nghiệm sư phạm	54
3.4. Bàn luận kết quả thực nghiệm	62
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ	63
TÀI LIỆU THAM KHẢO	65

MỞ ĐẦU

1. LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI

* Xuất phát từ nhu cầu đào tạo nguồn nhân lực phục vụ sự nghiệp CNH – HĐH đất nước.

Bước vào thế kỉ XXI, sự nghiệp CNH – HĐH ở nước ta được đẩy mạnh theo hướng phấn đấu đến năm 2020, Việt Nam trở thành nước công nghiệp hiện đại. Một trong những vấn đề quan trọng hàng đầu đặt ra cho ngành giáo dục và đào tạo là phải đào tạo nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp CNH – HĐH đất nước.

Tuy nhiên hiện nay chúng ta đang thiếu hụt lao động trầm trọng ở rất nhiều ngành nghề, nhiều lĩnh vực, nhiều trình độ khác nhau, đặc biệt là nguồn nhân lực chất lượng cao. Thực trạng này đã tồn tại khá lâu và giờ đây đang trở thành lực cản chính cho sự nghiệp CNH – HĐH đất nước. Có nhiều nguyên nhân dẫn đến sự thiếu hụt nguồn nhân lực, chẳng hạn: lao động không qua đào tạo; sự cách biệt giữa chất lượng nguồn nhân lực cung ứng so với nhu cầu sử dụng lao động của doanh nghiệp... Nhưng nguyên nhân cơ bản là chúng ta chưa tiến hành tốt được khâu tổ chức hoạt động chuẩn bị cho thanh niên nói chung và cho HS phổ thông nói riêng tham gia đào tạo các nghề theo nhu cầu nguồn nhân lực. Trong phạm vi giáo dục phổ thông đó chính là hoạt động GDHN trong đó có GDHN thông qua dạy học các môn khoa học cơ bản như với môn Sinh học chẳng hạn. Tuy nhiên vấn đề tích hợp GDHN thông qua môn Sinh học như thế nào là hợp lý cho đến nay vẫn còn chưa được nghiên cứu đáng kể.

* Xuất phát từ yêu cầu giáo dục hướng nghiệp ở trường phổ thông

GDHN là một nhiệm vụ quan trọng trong nhà trường phổ thông, thực hiện chức năng tạo cơ sở cho phân luồng HS sau khi tốt nghiệp. Nghị quyết số 40/2000/QH 10 ngày 09-12-2000 của Quốc hội về đổi mới chương trình

giáo dục phổ thông đã khẳng định mục tiêu đổi mới chương trình giáo dục phổ thông là xây dựng nội dung chương trình, phương pháp giáo dục, SGK phổ thông nhằm phát triển chất lượng giáo dục toàn diện thế hệ trẻ, đáp ứng yêu cầu phát triển nguồn nhân lực phục vụ CNH – HĐH đất nước, phù hợp thực tiễn và truyền thống Việt Nam, tiếp cận trình độ giáo dục phổ thông ở các nước trong khu vực và trên thế giới.

*** Xuất phát từ đặc điểm bộ môn Sinh học**

Sinh học là môn học mà nội dung kiến thức có liên quan tới hàng loạt nghề trong nhiều lĩnh vực như: Nông, lâm, ngư nghiệp; công nghiệp; y, dược học; bảo vệ môi trường... Thông qua các bài học, GV có điều kiện giúp HS làm quen với công việc của những người làm các nghề có liên quan đến các đối tượng sống như: nghề trồng cây lương thực, cây công nghiệp; nghề chăn nuôi gia súc, gia cầm, thủy hải sản; bác sỹ; bác sỹ thú y; dược sỹ; quản lý và bảo vệ môi trường; kỹ sư công nghệ sinh học; kỹ sư chế biến lương thực, thực phẩm; chế biến thức ăn chăn nuôi; chế biến phân bón, thuốc trừ sâu...

*** Xuất phát từ quan điểm xây dựng và phát triển chương trình môn học**

Trong quan điểm xây dựng và phát triển chương trình môn học, Bộ GD & ĐT đã khẳng định chương trình phải quán triệt được quan điểm giáo dục kỹ thuật tổng hợp và hướng nghiệp để giúp học sinh thích ứng với những ngành nghề liên quan đến sinh học và tìm hiểu những ứng dụng các kiến thức sinh học trong sản xuất và đời sống.

Với những lý do trên, tôi đã chọn đề tài: “Tích hợp giáo dục hướng nghiệp trong dạy học Di truyền học (Sinh học 12)”.

2. MỤC ĐÍCH NGHIÊN CỨU

Nghiên cứu các biện pháp tích hợp giáo dục hướng nghiệp trong dạy học Di truyền học (Sinh học 12) nhằm đảm bảo quán triệt quan điểm giáo dục kỹ thuật tổng hợp và hướng nghiệp trong môn học, nâng cao tính hứng thú về

hướng nghiệp của học sinh, qua đó góp phần nâng cao chất lượng giáo dục nói chung và nâng cao chất lượng dạy học môn Sinh học ở trường phổ thông nói riêng.

3. ĐỐI TƯỢNG VÀ KHÁCH THỂ NGHIÊN CỨU

* **Đối tượng nghiên cứu:** Hoạt động giáo dục hướng nghiệp trong quá trình dạy học Di truyền học (Sinh học 12) ở trường THPT.

* **Khách thể nghiên cứu:** Quá trình dạy học môn Sinh học ở trường THPT.

4. GIẢ THUYẾT KHOA HỌC

Nếu tích hợp giáo dục hướng nghiệp trong dạy học Di truyền học (Sinh học 12) trên cơ sở quán triệt quan điểm giáo dục kỹ thuật tổng hợp và hướng nghiệp thì sẽ hình thành nhận thức đúng và tạo ra hứng thú về hướng nghiệp cho HS, qua đó góp phần nâng cao chất lượng dạy học bộ môn ở trường THPT.

5. NHIỆM VỤ NGHIÊN CỨU

* Khảo sát thực trạng giáo dục hướng nghiệp ở trường phổ thông.

* Nghiên cứu cơ sở lý luận và thực tiễn của tích hợp giáo dục hướng nghiệp trong dạy học Di truyền học (Sinh học 12).

* Đề xuất các biện pháp tích hợp giáo dục hướng nghiệp trong dạy học Di truyền học (Sinh học 12).

* Thực nghiệm sư phạm để kiểm chứng tính hiệu quả và tính khả thi của những biện pháp đã đề xuất.

6. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

* **Phương pháp nghiên cứu lý thuyết**

Nghiên cứu các tài liệu, văn bản có liên quan đến đề tài để tổng quan tình hình nghiên cứu và xây dựng cơ sở lý luận của tích hợp giáo dục hướng nghiệp trong dạy học Di truyền học (Sinh học 12).

*** Phương pháp điều tra thực trạng**

Thiết kế và sử dụng phiếu điều tra để tìm hiểu tình hình giáo dục hướng nghiệp trong dạy học ở trường THPT.

*** Phương pháp thực nghiệm sư phạm**

Thực nghiệm sư phạm ở trường THPT nhằm kiểm chứng giả thuyết khoa học của đề tài.

*** Phương pháp thống kê toán học**

Các số liệu thu được trong thực nghiệm sư phạm được xử lý thống kê bằng phần mềm Microsoft Excel, xác định các tham số đặc trưng mang tính khách quan.

7. CẤU TRÚC LUẬN VĂN.

Ngoài phần mở đầu và phần kết luận, luận văn gồm 3 chương:

Chương 1: Tổng quan về giáo dục hướng nghiệp và giáo dục hướng nghiệp thông qua bộ môn Sinh học ở trường phổ thông.

Chương 2: Tích hợp giáo dục hướng nghiệp trong dạy học Di truyền học (Sinh học 12) ở trường THPT.

Chương 3: Thực nghiệm sư phạm.

8. NHỮNG ĐÓNG GÓP MỚI CỦA ĐỀ TÀI

- Xây dựng cơ sở lý thuyết và thực tiễn của hoạt động tích hợp giáo dục hướng nghiệp trong dạy học Di truyền học (Sinh học 12).

- Đề xuất một số giải pháp tích hợp giáo dục hướng nghiệp trong dạy học Di truyền học (Sinh học 12).

Chương 1

TỔNG QUAN VỀ GIÁO DỤC HƯỚNG NGHIỆP VÀ GDHN THÔNG QUA BỘ MÔN SINH HỌC Ở TRƯỜNG THPT

1.1. Một số khái niệm cơ bản

1.1.1. Nghề nghiệp

Theo từ điển tiếng Việt: “Nghề là công việc chuyên môn làm theo sự phân công lao động của xã hội” [20].

Theo E.A.Klimov: “Nghề nghiệp là lĩnh vực sử dụng sức lao động vật chất và tinh thần của con người một cách có giới hạn cần thiết cho xã hội (do sự phân công lao động mà có), nó tạo cho con người khả năng sử dụng lao động của mình để thu lấy những phương tiện cần thiết cho tồn tại và phát triển” [16].

Như vậy có thể coi nghề nghiệp là một công việc mà để có được thì đòi hỏi con người phải trải qua một quá trình được đào tạo nhất định, được trang bị những kiến thức chuyên môn, kỹ năng, kỹ xảo đặc thù. Nhờ quá trình hoạt động nghề nghiệp mà con người có thể tạo ra những sản phẩm nhằm thoả mãn nhu cầu bản thân và phục vụ xã hội. Ví dụ nghề bác sỹ, nghề dạy học...

1.1.2. Hướng nghiệp

Có nhiều lĩnh vực khoa học đề cập đến công tác hướng nghiệp. Để hiểu được bản chất của khái niệm này chúng ta cần xem xét các định nghĩa khác nhau về hướng nghiệp.

Theo từ điển tiếng Việt: “Hướng nghiệp là thi hành những biện pháp nhằm đảm bảo sự phân bố tối ưu (có chú ý tới năng khiếu, năng lực thể lực) nội dung theo ngành và loại lao động giúp đỡ lựa chọn hợp lý ngành nghề [20, tr.458].

Theo từ điển giáo dục học: “Hướng nghiệp là hệ thống các biện pháp giúp đỡ học sinh làm quen tìm hiểu nghề, lựa chọn cân nhắc nghề nghiệp với